

4 quaedam in montanis prolixiora nascuntur ac firmiora propter frigus, ut abietes ac sappini, hic, quod te(pi)diora, populi ac salices: susum fertiliora, ut arbutus ac quercus, deosum, ut nuces graecae ac mariscae fici. in collibus humilibus societas maior cum campestri fructu quam cum montano, in altis contra. 5 propter haec tria fastigia formae discrimina quaedam fiunt sationum, quod segetes meliores existimantur esse campestres, vineae collinae, silvae montanae. plerumque hiberna iis [esse] meliora, qui colunt campestria, quod tunc prata ibi herbosa, putatio arborum tolerabilior: contra aestiva montanis locis commodiora, quod ibi tum et pabulum multum, quod in campus aret, ac cultura arborum aptior, quod tum hic 6 frigidior aer. campester locus is melior, qui totus 15 aequabiliter in unam partem verget, quam is qui est ad libellam aequos, quod is, cum aquae non habet delapsum, fieri solet uliginosus: eo magis, si quis est inaequabilis, eo deterior, quod fit propter lacunas aquosus. haec atque huiusce modi tria fastigia agri ad 20 colendum disperiliter habent momentum.

VII Stolo, Quod ad hanc formam naturalem pertinet, de eo non incommode Cato (1, 3) videtur dicere, cum scribit optimum agrum esse, qui sub radice montis situs sit 2 et spectet ad meridianam caeli partem. Subicit Scrofa, 25 De formae cultura hoc dico, quae specie fiant venustiora, sequi ut maiore quoque fructu sint, ut qui habent arbusta, si sata sunt in quincuncem, propter ordines atque intervalla modica. itaque maiores nostri ex arvo aequo magno[s] male consito et minus multum 30 et minus bonum faciebant vinum et frumentum, quod

² suppl. cod. Paris. || ¹⁰ hiberna iis esse corrector cod. Flor. (ubi esse del. Keil). hibernales esse || ¹² montanis m. montanaque iis Pol., montana iis vel montana his apogr. || ¹⁴ ac] et Iucundus, recte? cf. Thes. l. l. II 1055 || ²⁰ adque | <et> ad Keil || ²¹ dispariliter cod. Laur. et v || ²⁹ adque || ³⁰ magnos (magno V) ||